

**ŠTA GRAĐANI
JUGA SRBIJE
ZA SVOJ NOVAC
DOBIJAJU OD RTS-a?**

ŠTA GRAĐANI JUGA SRBIJE ZA SVOJ NOVAC DOBIJAJU OD RTS-a?

Prof. dr Zoran Jovanović

IZDAVAČ

Media i reform centar Niš

ZA IZDAVAČA

Danijela Vučić,
direktorka

AUTOR

Prof. dr Zoran Jovanović

KOORDINATORKE ISTRAŽIVANJA

Dr Marija Vujović
Tatjana Đukić

ISTRAŽIVAČKI TIM CENTRA ZA MEDIJSKA ISTRAŽIVANJA

Katarina Petrović
Katarina Mančić
Milan Dojčinović
Marta Mitrović
Dušan Aleksić
Neven Obradović
Andrej Blagojević
Dr Anka Mihajlov Prokopović
Dr Marija Vujović
Tatjana Đukić

LEKTURA

Ivana Ilić Stojadinović

DIZAJN

Ivana Panić

Ova publikacija je deo projekta „Šta građani juga Srbije za svoj novac dobijaju od RTS-a?“, koji je realizovao Media i reform centar Niš u saradnji sa Departmanom za komunikologiju i novinarstvo Filozofskog fakulteta u Nišu i Nacionalnom koalicijom za decentralizaciju.

Izradu publikacije omogućila je Fondacija za otvoreno društvo, Srbija. Izneti stavovi pripadaju isključivo autorima i ne predstavljaju stav FOD Srbija.

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

...SADRŽAJ

1 ...	ZBOG ČEGA SMO ISTRAŽIVALI?.....	7
2 ...	KAKO SMO ISTRAŽIVALI?.....	11
3 ...	ŠTA SMO OTKRILI?	13
4 ...	ŠTA KAŽU GRAĐANI I GRAĐANKE?	17
5 ...	KOLIKO NOVCA GRAĐANI I GRAĐANKE JUGA SRBIJE DAJU RTS-u?	23
6 ...	PRAVO GRAĐANA DA ZNAJU SVE... O BEOGRADU?	27
7 ...	ŠTA SMO ZAKLJUČILI I KOJE SU NAŠE PREPORUKE?	33

1... ZBOG
✓ ČEGA SMO
✓ ISTRAŽIVALI?

Svaki novi projekat, bez razlike kojoj vrsti pripadao, određen je svojim naslovom (nazivom). Otuda, sasvim razumljivo pitanje – zašto baš ovakav naziv publikacije? Odgovor leži u pretpostavci o nedovoljnom informisanju o zbivanjima iz ovog dela zemlje. Naime, svakodnevna izveštavanja javnog servisa RTS-a o onome što se dešava u pet okruga juga Srbije (Nišavskom, Topličkom, Pirotskom, Pčinjskom, Jablaničkom) potvrđuju oskudnost u njihovoj medijskoj zastupljenosti. Štaviše, ona se ne manifestuje samo u sferi informativnog izveštavanja već poprima razmere sveukupne duhovne marginalizacije i devastacije pomenute teritorije, kao i ljudi koji na njoj žive. Tako u istraživanju *Jovanke Matić – Raznovrsnost informativnih programa javnih TV servisa u Srbiji, iz 2014*, ističe se da je u *Dnevniku* dve trećine sagovornika, njih 65,7%, iz Beograda, i da oni govore u 80% slučajeva. *Edukacioni centar* iz Leskovca je iste godine sproveo istraživanje koje pokazuje da je čak 82,4% vremena u centralnoj informativnoj emisiji – *Dnevnik 2* na RTS-u posvećeno sagovornicima iz Beograda, dok je druga lokacija sa koje dolazi najveći broj sagovornika Novi Sad, i to sa svega 3,3% vremena. Isto istraživanje pokazuje da „subjekti“ iz drugih gradova Srbije nisu dobili više od 1% vremena. I u istraživanju Centra za humanističke studije sprovedenom dve godine kasnije – *Portal javnog medijskog servisa u komunikaciji sa građanima*¹, vidljiv je nastavak pomenutog trenda, odnosno najzastupljenija lokacija sa koje potiču informacije na RTS-u jeste svet sa 33%, zatim Beograd sa 29%, pa centralna Srbija sa 12% zastupljenosti. U publikaciji Topličkog centra za demokratiju i ljudska prava RTS – *naše pravo da znamo sve?*² ukazuje se i na činjenicu da su u *Dnevniku 2* nevidljivi neki od najvećih gradova Srbije, kao što su Niš, Čačak, Vranje, Leskovac, Pirot, Kruševac, Užice, Valjevo, kao i da je situacija gotovo identična u *Jutarnjem dnevniku*, gde je sagovornicima iz Beograda dato i više vremena, čak 87,3%.

Ukoliko se zna da udeo stanovništva sa juga Srbije u ukupnom stanovništvu zemlje, prema procenama načinjenim za sredinu 2017. godine³, iznosi 13,3%, onda je evidentna kvantitativna nesrazmera u broju stanovnika i njihove medijske zastupljenosti na RTS-u.

S druge strane, prigovore da pored RTS-a u Srbiji postoje i drugi izvori informisanja obesnažuje istraživanje *Zavoda za statistiku* o upotrebi informaciono-komunikacionih tehnologija u 2017. godini⁴, koje pokazuje da 99,6% domaćinstava poseduje TV, a da 25,6% ispitanika nikad nije koristilo internet. Dakle, indikativno je da je televizija i dalje najdostupniji i primarni izvor informacija u zemlji.

Istovremeno, kako je naznačeno u članu 5 *Zakona o javnom informisanju i medijima*⁵, „svako ima pravo da istinito, potpuno i blagovremeno bude obavešten o pitanjima od javnog značaja i sredstva javnog obaveštavanja su dužna da to pravo poštuju“, s razlogom se postavlja i pitanje da li se ovakvim načinom izveštavanja, ili preciznije rečeno – njegovom suspenzijom, krše i same zakonske odredbe.

¹Dostupno na: http://www.academia.edu/33061670/PORTAL_JAVNOG_MEDIJSKOG_SERVISA_U_KOMUNIKACIJI_SA_GRA%C4%90ANIMA

²Dostupno na: <http://www.mc.rs/upload/documents/istrazivanje/2015/2015-RTS-Nase-pravo-da-znamo-sve.pdf>

³Izvor: <http://www.stat.gov.rs/oblasti/stanovnistvo/procene-stanovnistva/>

⁴Izvor: <http://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/G2017/pdf/G20176006.pdf>

⁵Izvor: <http://rem.rs/uploads/files/Zakoni/1615-Zakon%20o%20javnom%20informisanju%20i%20medijima.pdf>

Uz pomenuti *Zakon o javnim medijskim servisima*⁶ propisuje da je „osnovna delatnost javnog medijskog servisa u funkciji ostvarivanja javnog interesa“, te da „podrazumeva proizvodnju, kupovinu, obradu i objavljivanje radio, televizijskih i multimedijalnih sadržaja, naročito informativnih, obrazovnih, kulturno-umetničkih, dečjih, zabavnih, sportskih, verskih i drugih koji su od javnog interesa za građane, a koji za cilj imaju ostvarivanje ljudskih prava i sloboda, razmenu ideja i mišljenja, negovanje vrednosti demokratskog društva, unapređivanje političke, polne, međunacionalne i verske tolerancije i razumevanja, kao i očuvanje nacionalnog identiteta srpskog naroda i nacionalnih manjina, kao i pružanje audio i audio-vizuelnih medijskih usluga i objavljivanje elektronskih izdanja kao usluga od javnog interesa“.

Prihvatajući pozitivne odredbe ovih zakona, treba imati u vidu i da su „pri prikupljanju argumenata mediji u ulozi sudije, ali ne onog ko presuđuje, već onoga koji brine o regularnosti postupka, odnosno da sve činjenice od značaja za procenu nekog čina budu dostupne javnosti. **O činjenicama i akterima u događaju prosuđuje medijski auditorijum** (porota) **ili javno mnjenje**. To znači da se objektivni mediji razlikuju od onih koji to nisu po tome što ne nastoje da formiraju javno mnjenje, već ga, pružajući mu sve dostupne činjenice, uvažavaju kao zrelo i razborito, sposobno da rezonuje i samostalno prosuđuje“ (Jovanović, 2012: 35).

Uz sve ove podatke, ako se ne prenebregnu ni činjenice da je poslednjih godina novinarska profesija u Srbiji višestruko ugrožena (zastašivanjem novinara, napadima na njih i njihove porodice, uspostavljanjem otvorene i prikrivene cenzure i autocenzure), a da u strukturi prihoda, u 2015. godini, RTS ima 73,67% budžetski subvencionisanih sredstava⁷, onda su ovakva istraživanja ne samo logična već i neophodna. Jer, da „bi se izgradila i negovala *politički aktivna javnost*, javna upotreba uma morala bi uvek da bude slobodna (isto, str. 38).

Otuda, kako bismo utvrdili šta građani i građanke juga Srbije za svoj novac dobijaju od RTS-a, kao i kakav stav imaju o radu javnog medijskog servisa u njihovom interesu, definisana su dva predmeta ovog istraživanja. Prvi predstavlja izveštavanje o jugu Srbije u centralnoj informativnoj emisiji *Dnevnik 2 RTS-a 1* i u *Jutarnjem dnevniku RTS-a 1*, dok se drugi odnosi na stavove građana i građanki juga Srbije (*Nišavskog, Pčinjskog, Pirotskog i Jablaničkog okruga*) o radu RTS-a u njihovom interesu. Sa tim u vezi, ciljevi istraživanja bili su: (1) utvrditi učestalost izveštavanja o jugu Srbije u centralnoj informativnoj emisiji *Dnevnik 2* i u *Jutarnjem dnevniku*, kao i (2) utvrditi broj sagovornika sa juga Srbije u pomenutim programima. Takođe, pažnju autora istraživanja privukle su i teme o kojima se u najvećoj meri izveštava, kao i ton izveštavanja, radi sveobuhvatnijeg i celovitijeg sagledavanja i razumevanja problema, te je na osnovu toga jedan od ciljeva i (3) ispitivanje dominantnih tema sa juga Srbije u centralnoj informativnoj emisiji *Dnevnik 2* i u *Jutarnjem dnevniku*, kao i (4) utvrđivanje da li je ton izveštavanja RTS-a o jugu Srbije pozitivan, negativan ili neutralan.

S obzirom na to kako *Zakon o javnim medijskim servisima* u članu 6 propisuje da: „u svom delovanju javni medijski servis ostvaruje javni interes, uvažava zahteve javnosti i za svoje delovanje odgovara javnosti“, iskristalisala se i potreba za sprovođenjem ispitivanja javnog mnjenja sa juga Srbije s namerom da se utvrdi kakvi su njegovi stavovi o radu RTS-a, kao i stepena zadovoljstva javnim servisom, koji, podsećamo, finansiraju upravo građani i građanke i sa tog područja. Iz toga sledi naredni cilj istraživanja – (5) utvrditi kakav stav građani i građanke četiri okruga juga Srbije (*Nišavskog, Pčinjskog, Pirotskog i Jablaničkog*) imaju o radu javnog medijskog servisa i načinu na koji on zastupa njihove interese. Radi pozicioniranja dobijenih rezultata u celokupan kontekst, istraživanje je za cilj imalo da utvrdi i to (6) koliko novca građani i građanke juga Srbije izdvajaju za pretplatu za javni medijski servis, te da odgovori na pitanje koje je i sam naziv publikacije – **šta građani juga Srbije za svoj novac dobijaju od RTS-a?**

⁶Izvor: https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_javnim_medijskim_servisima.html

⁷Izvor: <http://www.nadzor.org.rs/pdf/Tajni%20dosije%20javnog%20servisa.pdf>

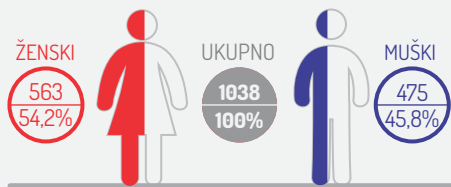

2... KAKO SMO ISTRAŽIVALI?

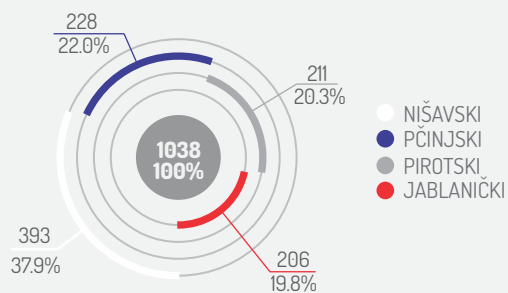
U odnosu na postavljene ciljeve, metode primenjene u istraživanju su kvantitativna i kvalitativna analiza sadržaja RTS-a, i anketa, koja je korišćena za ispitivanje stavova građana i građanki juga Srbije. Anketa je sadržala 14 pitanja i sprovedena je na uzorku od 1038 ispitanika iz četiri okruga juga Srbije – Nišavskog, Pčinjskog, Pirotskog i Jablaničkog. Ispitivanje je realizovano online i neposredno, a za analizu podataka korišćen je program SPSS for Windows.

Struktura ispitanika prema polu, okrugu, starosti i obrazovanju prikazana je u tabelama 1, 2, 3 i 4, dok je u tabeli 5 predstavljena struktura uzorka prema sektoru rada.

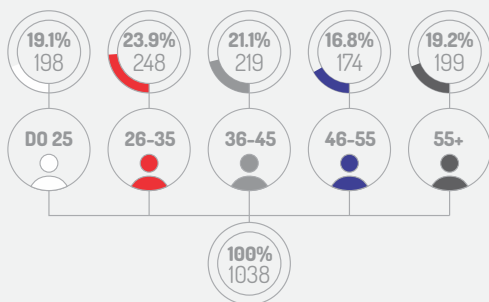
1. STRUKTURA UZORKA PREMA POLU

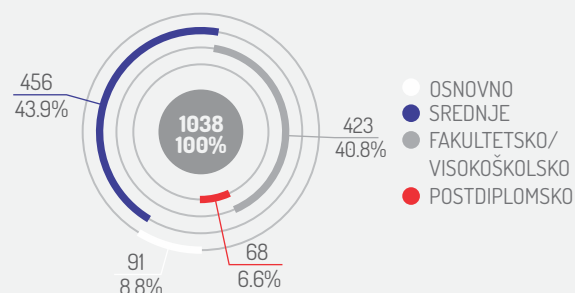
2. STRUKTURA UZORKA PREMA OKRUGU

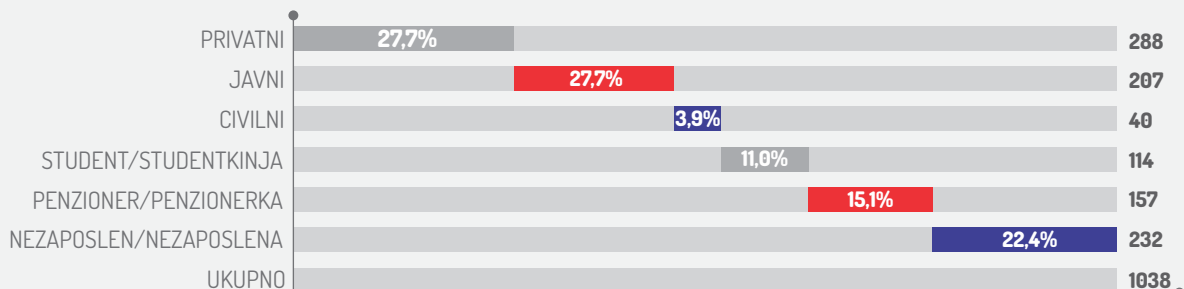
3. STRUKTURA UZORKA PREMA STAROSTI

4. STRUKTURA UZORKA PREMA OBRAZOVANJU

5. STRUKTURA UZORKA PREMA SEKTORU RADA

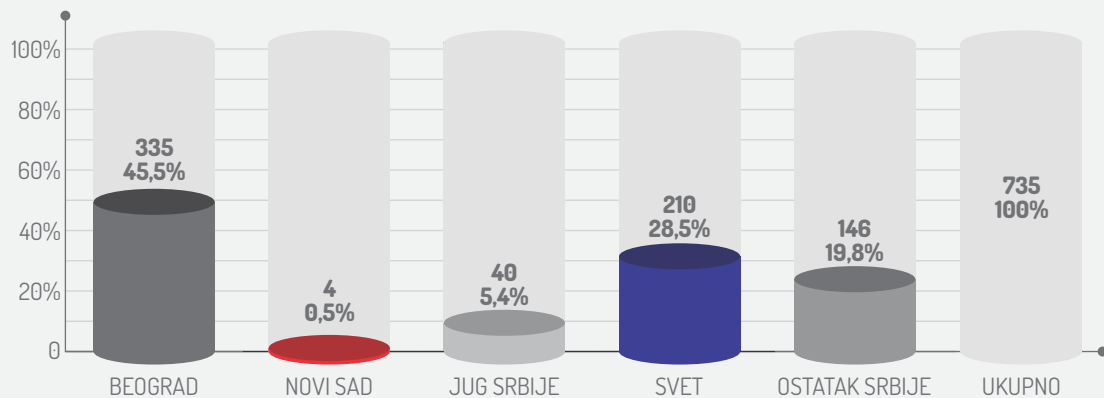
3... ŠTA SMO
OTKRILI?

Monitoring, sa ciljem utvrđivanja koliko su i koje teme sa juga *Srbije* zastupljene na javnom medijskom servisu, u kakvom tonu se izveštava i ko su sagovornici, obuhvatio je 735 priloga objavljenih od 1. do 31. jula 2018. godine, u centralnoj informativnoj emisiji *Dnevnik 2 RTS-a 1* i u *Jutarnjem dnevniku RTS-a 1*.

6.

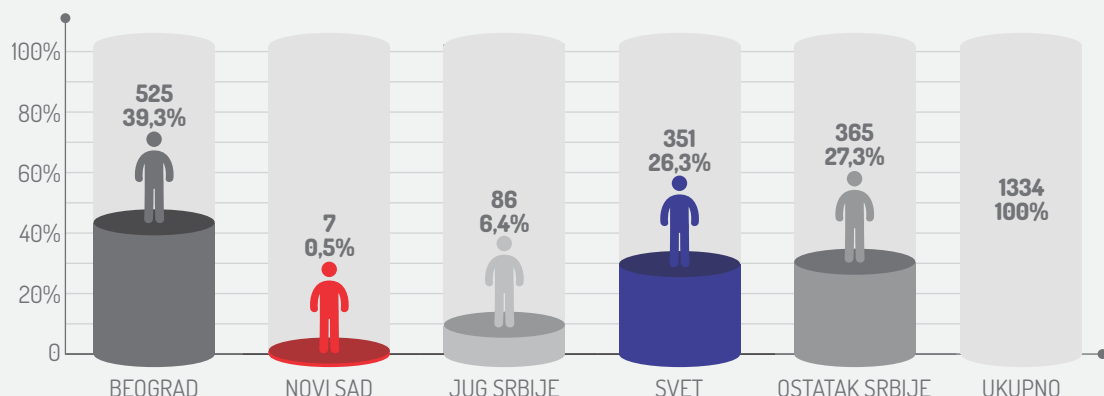
● BROJ PRILOGA PREMA REGIONU

Od 735 analiziranih priloga, njih 335, to jest 45,5% priloga odnosilo se na *Beograd*, dok je naredna najzastupljenija kategorija predstavljala vesti iz sveta – njihov udeo u analiziranom periodu jeste 210 priloga, odnosno 28,5% vesti. Zatim, četiri priloga, tj. 0,5% vesti, bila su iz *Novog Sada*, dok je u analiziranom periodu sa juga *Srbije* bilo 40 priloga, odnosno 5,4% informacija. Iz ostatka *Srbije* bilo je 19,8% vesti (146 priloga) u analiziranom periodu.

7.

● BROJ SAGOVORNIKA PREMA REGIONU

Najveći broj sagovornika u analiziranom periodu bio je iz *Beograda* – 39,3%, dok je iz sveta bilo 26,3%. Iz *Novog Sada* u analiziranim emisijama čuo se glas sedam sagovornika (0,5%), dok je sa juga govorilo njih 86, što predstavlja 6,4%. Iz svih ostalih delova *Srbije* bilo je ukupno 365 sagovornika, odnosno 27,3%.

Podaci istraživanja ukazuju na to da su preovladavajuće teme o kojima je *RTS* u analiziranom periodu izveštavao bile saobraćaj i poljoprivreda (42,5%), kao i kulturne, umetničke i sportske manifestacije (22,5%). Afirmativno je izveštavano u 10% slučajeva, dok su suštinski problemi građana i građanki, kao i crna hronika, bile teme jednakog broja zastupljenosti – po 7,5% analiziranog sadržaja. O elementarnim nepogodama bilo je reči u 5% priloga, dok su priče o siromaštvu i političke kampanje zauzimale po svega 2,5% vremena posvećenog jugu. Ipak, ove podatke, posebno one koji se odnose na kampanje političara, trebalo bi posmatrati prema temporalnom određenju istraživanja. Naime, u analiziranom periodu nije bilo izbora.

Na osnovu realizovanog monitoringa, utvrđeno je da je ton izveštavanja sa juga *Srbije* u 85% slučajeva bio neutralan, dok je detektovano i 15% priloga sa pozitivnim tonom izveštavanja.

.....

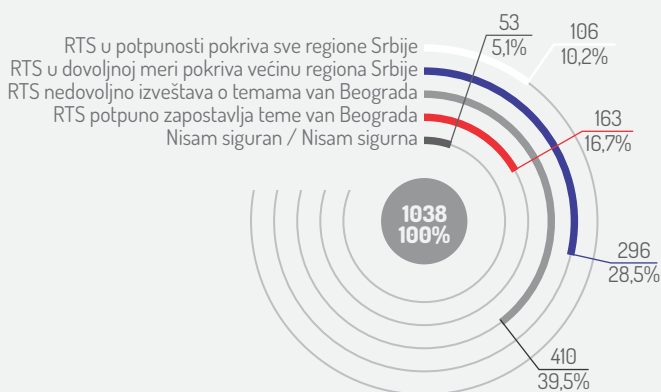
4...ŠTA KAŽU
GRAĐANI I
GRAĐANKE?

ispitivanje stavova građana i građanki juga Srbije o radu javnog medijskog servisa predstavljalo je važnu komponentu ove publikacije, što proizilazi iz činjenice da rad javnih medija finansiraju upravo građani i građanke, te da polažu pravo na njihovo kontrolisanje. Dobijeni podaci, u nastavku i grafički prezentovani, oslikavaju kako zapažanja o radu javnog medijskog servisa, tako i stepen zadovoljstva ispitanika.

8.

REGIONALNA ZASTUPLJENOST NA RTS-U

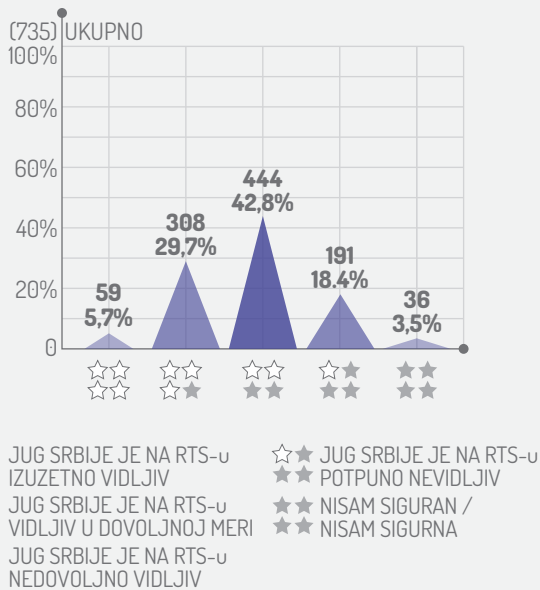

U tabeli 8 predstavljena je percepcija ispitanika kada je reč o regionalnoj zastupljenosti sadržaja na RTS-u. Analizom je utvrđeno da najveći broj građana i građanki juga Srbije smatra da RTS nedovoljno izveštava o temama van Beograda (39,5%), dok čak 16,7% ispitanika smatra da su teme van prestonice na RTS-u potpuno zapostavljene. Sa druge strane, 28,5% ispitanika smatra da RTS u dovoljnoj meri pokriva većinu regiona, a 10,2% da su izveštavanjem na javnom medijskom servisu u potpunosti pokriveni svi regioni. Nije sigurno 5,1% ispitanika.

Analiza je pokazala i značajnu razliku u stavovima o ovom pitanju u odnosu na obrazovanje ispitanika. Naime, najveći broj ispitanika osnovnog obrazovanja naveo je da smatra kako RTS u dovoljnoj meri (60,4%) i da u potpunosti (17,6%) pokriva sve regione. Sa druge strane, 61% ispitanika sa postdiplomskim obrazovanjem smatra da se o temama van Beograda ne izveštava dovoljno, dok 26,5% smatra da su regioni van prestonice potpuno zapostavljeni.

9.

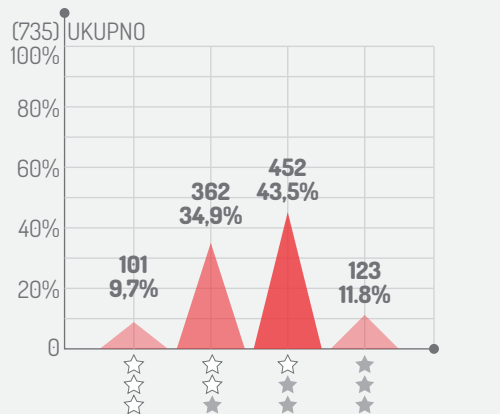
VIDLJIVOST JUGA SRBIJE NA RTS-U

- ☆☆☆ JUG SRBIJE JE NA RTS-U IZUZETNO VIDLJIV
- ☆☆☆ JUG SRBIJE JE NA RTS-U U DOVOLJNOJ MERI VIDLJIV
- ☆☆☆ JUG SRBIJE JE NA RTS-U POTPUNO NEVIDLJIV
- ☆☆☆ JUG SRBIJE JE NA RTS-U NISAM SIGURAN / NISAM SIGURNA
- ☆☆☆ JUG SRBIJE JE NA RTS-U NEDOVOLJNO VIDLJIV
- ☆☆☆ JUG SRBIJE JE NA RTS-U IZUZETNO NEVIDLJIV
- ☆☆☆ JUG SRBIJE JE NA RTS-U POTPUNO NEVIDLJIV
- ☆☆☆ JUG SRBIJE JE NA RTS-U NISAM SIGURAN / NISAM SIGURNA
- ☆☆☆ JUG SRBIJE JE NA RTS-U NEDOVOLJNO VIDLJIV

10.

JAVNI INTERES GRAĐANA JUGA SRBIJE NA RTS-U

- ☆☆☆ RTS U POTPUNOSTI PREPOZNAJE JAVNI INTERES GRAĐANA I GRAĐANKI JUGA SRBIJE
- ☆☆☆ RTS DELIMIČNO PREPOZNAJE JAVNI INTERES GRAĐANA I GRAĐANKI JUGA SRBIJE
- ☆☆☆ RTS NE PREPOZNAJE JAVNI INTERES GRAĐANA I GRAĐANKI JUGA SRBIJE
- ☆☆☆ NISAM SIGURAN / NISAM SIGURNA

ŠTA GRAĐANI JUGA SRBIJE ZA SVOJ NOVAC DOBIJAJU OD RTS-a?

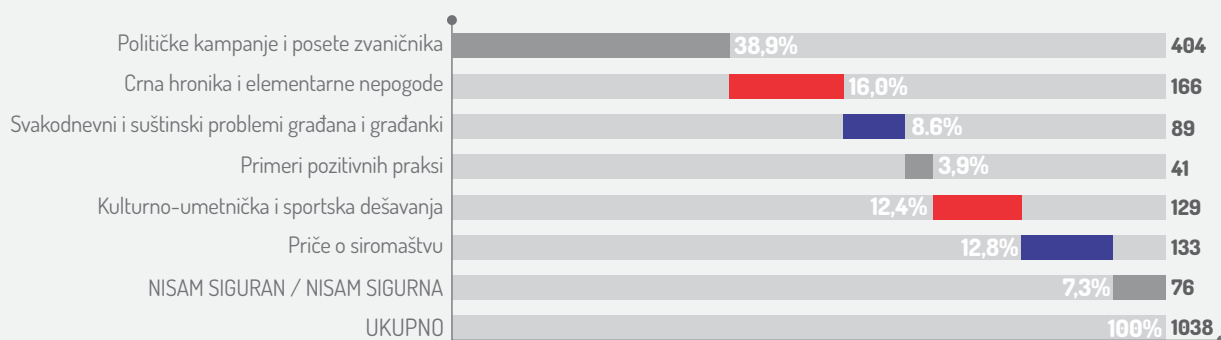
Kada je reč o vidljivosti juga *Srbije* na *RTS-u*, samo 5,7% ispitanika ocenjuje je kao „izuzetnu“, 29,7% kao „dovoljnu“, dok čak 42,8% ispitanika smatra da je jug *Srbije* nedovoljno vidljiv, a 18,4% da je potpuno nevidljiv. Nesigurnost u ovom pitanju izražava 3,5% ispitanih građana i građanki.

Prilikom ispitivanja stavova meštana juga *Srbije* o radu *RTS-a* u njihovom interesu, posebnu pažnju autora privukao je podatak da 11,8% ispitanika nije sigurno da li javni medijski servis radi u njihovom interesu, što navodi na razmišljanje – da li građani i građanke u ovakvom informativnom sistemu mogu prepoznati sopstveni interes?

Analiza je pokazala da najveći broj južnjaka smatra da *RTS* ne prepoznaje šta je javni interes njihovog regiona (43,5%), dok nešto manji broj (34,9%) smatra da je javni interes juga delimično prepoznat. Kao relevantan podatak nametnula se i činjenica da pripadnici sva tri sektora, kao i studenti, smatraju da javni interes juga na *RTS-u* nije prepoznat, dok penzioneri u najvećem broju nisu sigurni.

11.

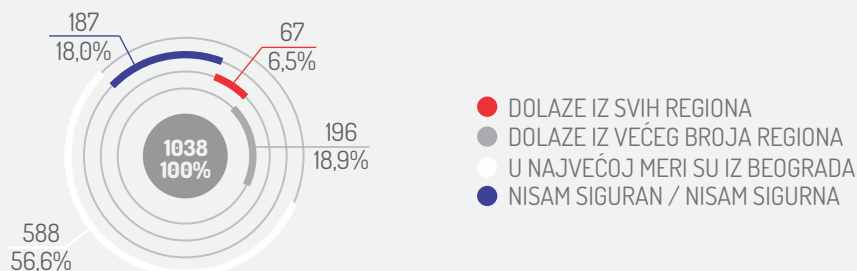
DOMINANTNE TEME O JUGU SRBIJE NA RTS-U

Kada je reč o temama o jugu *Srbije* koje su najzastupljenije na *RTS-u*, ispitanicima su mišljenja podeljena. Ipak, najveći broj građana i građanki (38,9%) smatra da je jug najvidljiviji prilikom političkih kampanja i poseta zvaničnika, nakon čega, prema njihovom mišljenju, slede izveštaji o crnoj hronici i elementarnim nepogodama (16%), priče o siromaštvu (12,8%) i izveštavanja sa kulturno-umetničkih i sportskih dešavanja (12,4%). Južnjaci smatraju da se o njima najmanje izveštava kroz njihove svakodnevne i suštinske probleme (8,6%) i kroz primere pozitivnih praksi (3,9%). Kod ovog pitanja stavovi pripadnika i privatnog, javnog i civilnog sektora, i studenata i penzionera su jedinstveni. Svi u najvećoj meri smatraju da se jug najviše vidi kroz sferu političkih kampanja i poseta zvaničnika.

12.

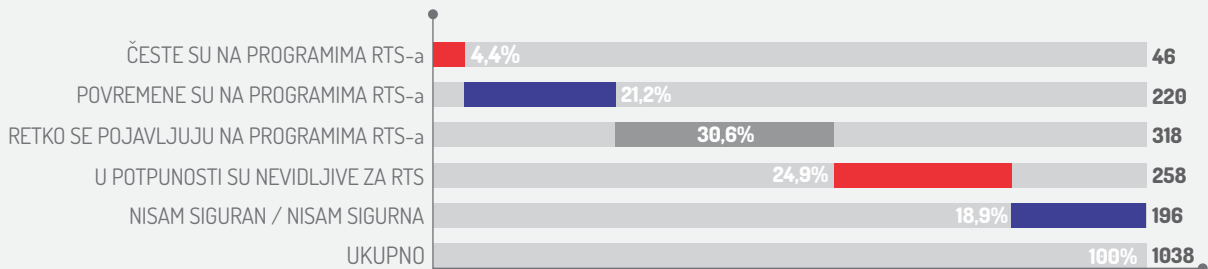
EKSPERTI I KOMENTATORI DRUŠTVENIH ZBIVANJA NA RTS-U

Prema rezultatima sprovedene ankete, više od polovine građana i građanki juga Srbije (56,6%) smatra da su eksperti i komentatori društvenih zbivanja u najvećoj meri iz Beograda. Dijametralno suprotan stav, odnosno mišljenje da se podjednako čuju glasovi iz svih regiona ima svega 6,5% ispitanika. Oni su, posmatrano u kontekstu starosne kategorije, u ovom slučaju jedinstvenog mišljenja, otuda većina u svakoj kategoriji primećuje da je najveći broj sagovornika na RTS-u iz Beograda.

13.

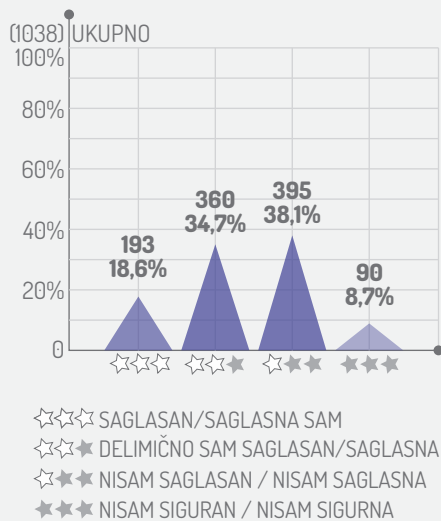
● TEME DECENTRALIZACIJE I RAVNOMERNOG REGIONALNOG RAZVOJA

Samo 4,4% građana i građanki smatra da su teme decentralizacije i ravnomernog regionalnog razvoja česte na programima RTS-a, dok 24,9% smatra da su ovakve teme u potpunosti nevidljive za javni servis. Po ovom pitanju čak 52,5% pripadnika civilnog sektora istaklo je da smatra da su pomenute teme retke na programima RTS-a.

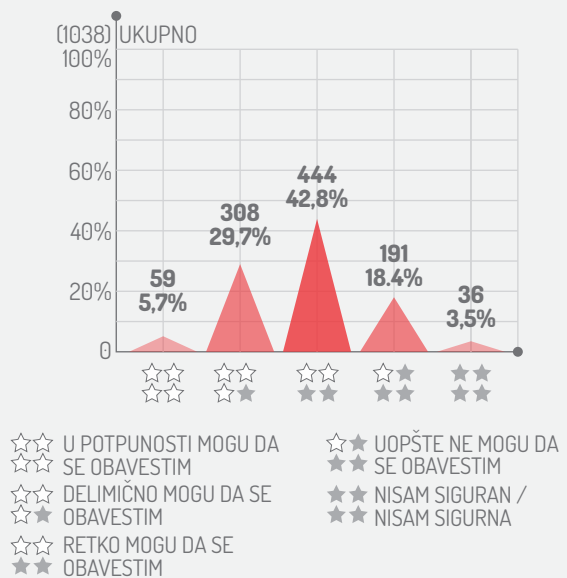
14.

● STEPEN SAGLASNOSTI SA TVRDNJOM DA RTS OMOGUĆAVA SVIM GRAĐANIMA I GRAĐANKAMA DA OSTVARE PRAVO NA OBAVEŠTENOST

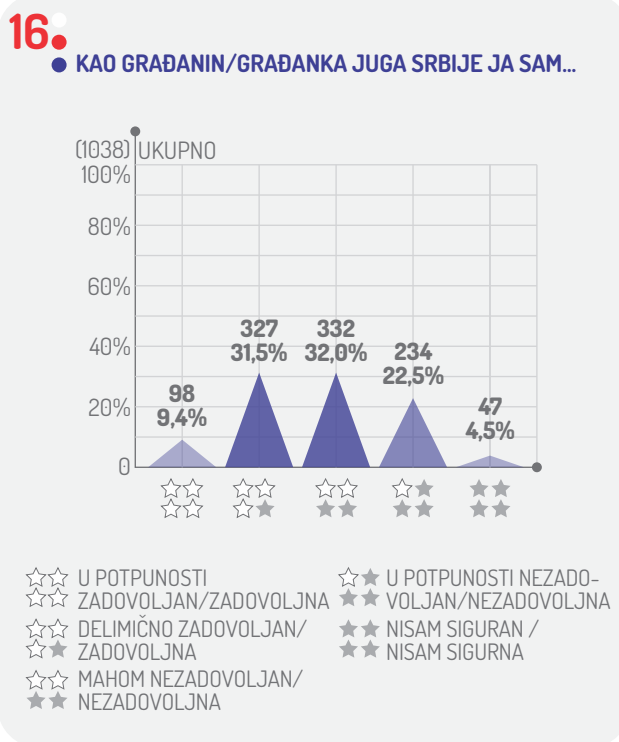
15.

● MOGUĆNOST INFORMISANJA GRAĐANA/GRAĐANKI JUGA SRBIJE NA RTS-U

Prilikom ispitivanja stepena saglasnosti građana i građanki juga Srbije sa tvrdnjom da RTS svima omogućava da ostvare pravo na obaveštenost, konstatovano je da 38,1% ispitanika nije saglasno, delimično je saglasno 34,7%, dok je apsolutno saglasno 18,6%. Analizom je utvrđeno da čak 45,6% fakultetski obrazovanih ispitanika smatra da RTS ne omogućava svim građanima da ostvare pravo na obaveštenost, dok je istog mišljenja 69,1% onih sa postdiplomskim obrazovanjem.

Upitani o mogućnosti da se obaveste na *RTS-u*, građani i građanke imali su sledeće stavove: 10,6% istaklo je da u potpunosti može da se obavesti; 33,9% delimično; 34,9% retko; dok je 16,4% ispitanika istaklo da uopšte ne može da se obavesti na javnom medijskom servisu. Takođe, indikativan je podatak da čak 23,4% ispitanika starosti od 25 do 36 godina smatra da na *RTS-u* uopšte ne može da se obavesti. Nesigurnost u ovom pitanju istaklo je 4,2% ispitanika.

Sprovedena analiza pokazala je da je *RTS-om* u potpunosti zadovoljno samo 9,4% ispitanika, dok je delimično zadovoljno 31,5%. Nešto više, 32%, istaklo je da je mahom nezadovoljno radom *RTS-a*, dok je u potpunosti nezadovoljno 22,5%. Nije bilo sigurno 4,5% ispitanika. Takođe, analiza je ukazala na jedan interesantan podatak – sa povećanjem starosti ispitanika raste i stepen zadovoljstva radom *RTS-a*. Naime, samo 5,6% mladih je u potpunosti zadovoljno javnim medijskim servisom, dok je u kategoriji starijih od 55 zadovoljnih 24,6%.

5...KOLIKO NOVCA
GRAĐANI I GRAĐANKE
JUGA SRBIJE DAJU RTS-U?

Osnovna delatnost javnog medijskog servisa finansira se iz takse, u skladu sa Zakonom o javnim medijskim servisima. Visina ove takse jedinstvena je na celoj teritoriji Republike Srbije, i ona za 2018. godinu iznosi 150 dinara. Kako je članom 38 pomenutog zakona definisano, plaća je svako fizičko i pravno lice koje je korisnik merila električne energije po stambenoj jedinici, odnosno poslovnom prostoru. Dakle, taksu plaćaju čak i oni građani i građanke koji televizor ne poseduju, ili ne gledaju televiziju.

S obzirom na to da se taksa naplaćuje korisnicima merila električne enegije preko računa za struju, u cilju saznavanja koliko novca građani i građanke iz ovog dela Srbije odvajaju za finansiranje RTS-a, odnosno za izveštavanje javnog medijskog servisa u njihovom interesu, kontaktirali smo s nadležnima, odnosno sa Elektrodistribucijom „Jugoistok“, koji su nas za ovakvu vrstu informacija uputili na RTS. Dugoočekivanu informaciju iz RTS-a konačno smo dobili, ali ne kao tražene podatke neophodne ovakvom istraživanju, već kao birokratski izveštaj o načinu, pravima i obavezama građana za finansiranje RTS-a. Iz tog dopisa, prikazanog ispod ovog dela teksta, nemoguće je precizno utvrditi kolika sredstva građani juga Srbije odvajaju za finansiranje RTS-a.

Поштована,

Законом о јавним медијским сервисима («Службени гласник РС» бр. 83/2014, 103/2015 и 108/2016), од 1. јануара 2016. године, уводи се обавеза плаћања таксе за јавне медијске сервисе.

Обвезник плаћања таксе

Обвезник плаћања таксе је свако физичко и правно лице које је корисник мерила електричне енергије по стамбеној јединици, односно пословном простору (члан 38. Закона о јавним медијским сервисима).

Начин плаћања таксе

Законом о привременом уређивању начина наплате таксе за јавни медијски сервис («Службени гласник РС» бр. 112/2015 и 108/2016), такса се наплаћује корисницима мерила електричне енергије, преко рачуна за испоручену електричну енергију, испостављеног од стране снабдевача.

Висина таксе за јавни медијски сервис износи 150 РСД.

Ослобађање од обавезе плаћања таксе

У члану 42. Закона о јавним медијским сервисима, наведени су услови за ослобађање од обавезе плаћања таксе за јавни медијски сервис.

Од обавезе плаћања таксе ослобађа се физичко лице, корисник мерила електричне енергије, које живи у једночланом домаћинству или је хранилац породице у вишечланом домаћинству, уколико је:

1. особа са инвалидитетом са 100% телесног оштећења;
2. особа са инвалидитетом са мање од 100% телесног оштећења, ако јој је, у складу са одредбама посебних прописа, признато право на додатак за туђу негу и помоћ;
3. лице које је трајно изгубило слух или слепо лице;
4. корисник права на новчану социјалну помоћ;
5. пензионер са минималном пензијом;
6. физичко лице корисник више мерила електричне енергије, за мерило електричне енергије, у стамбеној јединици, односно пословном простору, који се не користи

Од обавезе плаћања таксе ослобађају се и:

7. установе које се у смислу закона који уређује област социјалне заштите сматрају установама за смештај корисника, образовно-васпитне установе, здравствене установе и организације особа са инвалидитетом и предузећа за радно оспособљавање и запошљавање особа са инвалидитетом;
8. дипломатско-конзуларна представништва, под условом реципроцитета.

Право на ослобађање од обавезе плаћања таксе, остварује се на основу захтева који се подноси на прописаним обрасцима уз прилагање потребне документације (саставни део обрасца је обавештење о потребној документацији за ослобађање од плаћања таксе за јавни медијски сервис).

Захтев за ослобађање од плаћања таксе за јавни медијски сервис, корисник мерила електричне енергије по стамбеној јединици, односно пословном простору, подноси Радио телевизији Србије. За мерила електричне енергије по стамбеној јединици, односно пословном простору, која се налазе на територији АП Војводине, захтев се подноси Радио телевизији Војводине.

За регион Ниша, број обвезника таксе за јавни медијски сервис износи око 550.000

С поштовањем,
Ксенија Вујовић
Руководилац службе Пословни инжењеринг

Dakle, raspolažući jedino informacijom o okvirnom broju obaveznika takse (oko 550.000 obaveznika), jednostavnom računicom dolazimo do iznosa od 82.500.000 dinara koji sa juga Srbije svakog meseca ode RTS-u. Sledi, na godišnjem nivou sa juga se u kasu javnog medijskog servisa slije 990.000.000 dinara.

6... PRAVO GRAĐANA
DA ZNAJU SVE...
O BEOGRADU?

S obzirom na to da se već iz tabele br. 6 nedvosmisleno uočava da broj priloga iz Beograda čini, gotovo, polovinu praćenih priloga na RTS-u, hotomično se otvara potreba za uporednom analizom onoga što čini ukupan broj stanovnika Srbije (7.565.761) i onoga što je broj stanovnika u beogradskom regionu (1.731.425) (podaci su korišćeni iz popisa stanovnika u Srbiji u toku 2011. godine). Podelom ovih cifara dobija se količnik 4,369, što prevedeno na jezik logike znači da bi beogradski region, prema strogim numeričkim pravilima, trebalo da bude zastupljen na javnom servisu, u odnosu na ostatak Srbije, sa manje od jedne četvrtine priloga. Zbog čega je njegova zastupljenost u analiziranim programima RTS-a gotovo dvostruko veća od ostalih delova Srbije, i kakve to posledice povlači, pokušaćemo da odgovorimo u ovoj diskusiji.

Naime, već se na samom početku nameće pitanje da li je reč o tome da beogradski region, zaista, raspolaže sa više raznovrsnijih i zanimljivih tema, kao i kvalitetnijim sagovornicima, nego ostatak Srbije, ili je po sredi nešto sasvim drugo.

Iako se svakog radnog dana od 17:45 građani i građanke Srbije mogu informisati o temama koje dolaze iz Beograda u emisiji „Beogradska hronika“, oni za tako nešto dobijaju veliki prostor i u Jutarnjem dnevniku i u Dnevniku 2 RTS-a 1, jer je i u ovim programima 45,5% vremena posvećeno upravo temama iz Beograda. Istovremeno, ostatak Srbije je u ovim programima zastupljen svega sa četvrtinom vremena, odnosno sa 25,7%. Da bi paradoks bio još veći, u ovim programima vesti koje dolaze iz sveta zauzimaju 28,5%.

Takođe, u analiziranom periodu sasvim mala zastupljenost uočena je kod priloga koji pokrivaju teritoriju Novog Sada i Vojvodine – samo 0,5% njih. Ipak, informacije o ovom delu Srbije dobijaju se posredstvom Dnevnika RT Vojvodina, kao i radom javne medijske ustanove RTV.

Posledica ovakvog sistema informisanja, ali i uređivačke politike, jeste to da je jug Srbije u analiziranim sadržajima vidljiv u samo 5,4% slučajeva iako građani i građanke tog dela zemlje čine 13,3% od ukupnog broja njenog stanovništva, i za RTS odvajaju oko 82.500.000 dinara svakog meseca.

Prilikom pominjanja „Beogradske hronike“ neretko se čuje argument da postoji i emisija „Ovo je Srbija“. Zastupnici ove teze time, i nehotice, polarizuju javnu, srpsku, medijsku scenu na onu koja pripada Beogradu i na onu kojom je pokriven ostatak zemlje. Zanimljivo je takvu medijsku getoizaciju, ovde valja ukazati i na činjenicu da se ova emisija prikazuje od 15:20, te je otuda nedostupna većem broju zaposlenih građana i građanki. Problem centralizovanosti programskih sadržaja uočavaju i građani i građanke juga Srbije, pa najveći broj njih smatra da RTS nedovoljno izveštava o temama van Beograda (39,5%), dok čak 16,7% ispitanika smatra da su teme van prestonice, u analiziranim programima RTS-a, potpuno zapostavljene. Međutim, ono što deluje ohrabrujuće jeste to što je ovo istraživanje ukazalo da svest o problemu nedostatka informativnih sadržaja o jugu Srbije raste u odnosu na obrazovanje ispitanika. Uprkos tome, popriličan broj i dalje pripada onima koji još uvek ne mogu da prepoznaju sopstveni interes. Tako njih 11,8% nije sigurno da li javni medijski servis, zaista, i ostvaruje njihov interes. Ipak, i pored ovako iskazane nesigurnosti, najveći broj gledalaca sa juga zemlje, i to pripadnici sva tri sektora, kao i studenti (43,5%), odlučni su u tome da RTS ne prepoznaje šta je javni interes njihovog regiona. Dalje, 38,1% njih smatra da im RTS ne omogućava da ostvare pravo na obaveštenost, koje je, inače, zakonom zagarantovano.

Četiri godine nakon sprovođenja istraživanja *Raznovrsnost informativnih programa javnih TV servisa u Srbiji*, gde se navodi da je u Dnevniku 65,7% sagovornika iz Beograda, i da oni govore u 80% slučajeva, može se primetiti blagi napredak, bar u periodu i programima koje ovo istraživanje obuhvata. Ono je pokazalo da je iz

Beograda bilo 39,3% sagovornika. Ipak, ogromna disproporcija i dalje postoji, pa je Beograđana više nego sagovornika iz svih ostalih delova Srbije, koji zajedno broje 34,2%. Na jug zemlje otpada skroman broj sagovornika, tek njih 6,4% (tabela br. 7). To nije moglo da ostane nezabeleženo kod svih starosnih kategorija ispitanika, te više od polovine njih (56,6%) opravdano smatra da su eksperti i komentatori društvenih zbivanja u najvećem broju iz glavnog grada. Naravno da ovakvi rezultati istraživanja otvaraju prostor i onome što predstavlja kvalitativnu, odnosno vrednosnu analizu. Uzimajući je u obzir, istraživači masovnih medija dolaze do zaključka da RTS praktikuje nešto što je u svetu policentričnih i demokratskih medija apsolutno neprihvatljivo: a to je da su stanovnici jedne regije (u ovom slučaju beogradske) tretirani kao oni koji mogu da kažu mnogo šta vrednije i značajnije od stanovnika iz drugih regija zemlje. Ta činjenica da se ono što je različito, i što predstavlja množinu, svodi na monizam (pa ma kako on veliki i unutar sebe raznovrstan bio) umanjuje značaj i verodostojnost apsolutnoga. Ovu konstataciju potvrđuju i podaci navedeni u tabeli broj 8, iz kojih se vidi da ispitanici (39,5%) smatraju kako RTS nedovoljno izveštava o temama van Beograda, dok je njih 16,7% mišljenja da RTS u potpunosti zapostavlja teme van glavnog grada. Sabiranjem procenata glasova građana koji su nezadovoljni izveštavanjem RTS-a o događajima van Beograda dobija se procenat od 56,2 onih koji takvim izveštavanjem nisu zadovoljni. Ova, gotovo alarmantna činjenica nadopunjuje prethodnu konstataciju, ukazujući na to da RTS ovakvom medijskom politikom polarizuje građane Srbije deleći ih na više i manje vredne i na manje, ili više, privilegovane. Iako bi upravo sredstva masovne komunikacije trebalo da „čine snažan faktor unifikacije“. Ona ogromnim ljudskim masama, heterogenim po svom prvobitnom kulturnom karakteru i rasutim u prostoru, obezbeđuju jedinstvo modela i društvenih normi, zajedništvo znanja i emocionalnih doživljaja; ona individuama obezbeđuju mogućnost sporazumevanja sa širom sredinom, olakšavaju ličnu prilagodljivost i identifikaciju sa grupom i stvaraju osećanje zajedništva, ističe Kloskowska. (Kloskowska, 1985: 183).

Slični podaci zabeleženi su i u tabeli br. 9. Naime, iz nje se vidi da 42,8% ispitanika smatra kako je jug Srbije nedovoljno vidljiv, a čak njih 18,4% tvrdi da je potpuno nevidljiv. To ukupno čini 61,2% onih koji smatraju da je njihov region delimično, ili potpuno marginalizovan na pomenutim programima javnog servisa. Kako činovi marginalizacije ukazuju na tendencije obezvređivanja, takav stav i odnos u suprotnosti je sa onim što bi trebalo da generiše i da predstavlja javnu svrhu, „jer javni život ogleda se u zahtevima, mislima i osećanjima samih vaspitača, a ovi su nagnani da vaspitanje udese tako da ono bude u saglasnosti sa društvenim životom i kulturom koja vlada“ (Adler, 1989: 174). Drugim rečima, ukoliko su savremeni mediji, velikim delom, vaspitači, oni to ne mogu da budu ukoliko ne uvažavaju interesovanja, znanja i potrebe svih svojih vaspitanika, odnosno auditorijuma. Uvođenje u okvire nekakvih prinudnih klišea, stvaranih po obrascima potreba samo jednog dela građana, brzo završava neuspehom, jer „prinudna poslušnost samo je prividna“ (isto: 176) zbog toga što ona nije potreba poslušnika, već im je nametnuta. Marginalizacija s jedne strane stvara osećanje nedovoljnosti i nepotrebnosti, dok sa druge strane može da dovede do osećanja arogancije i samodovoljnosti. Zbog toga na policentričnost nikako ne bi trebalo gledati kao na ono što se primitivnoj psihologiji čini kao poravnanje i izjednačavanje nečega što je manje vredno sa onim što je vredno više. Naprotiv, ona predstavlja poštovanje ravnopravne zastupljenosti mnogovrsnih različitosti. Otuda ona ne predstavlja pretnju razvijenoj individualnosti, već je osnažuje kroz sistem dugotrajnog kompariranja sa drugačijim raznovrsnostima, i baš zbog toga raznovrsni individuiteti vode prema intenzivnijim i opštijim kolektivnim vezama.

Možda je i to razlog zbog kojeg se u tabeli br. 10 manje od deset odsto ispitanika izjašnjava da RTS u potpunosti prepoznaje šta je javni interes građana juga Srbije. Čak više od devedeset odsto njih smatra da ovakav RTS nije ni u stanju da to prepozna.

Podaci istraživanja (tabela br. 11) ukazuju dalje da su dominantne teme, prema mišljenju građana (38,9%), a što je, takođe, potencijalna posledica minorne vidljivosti juga, one o političkim kampanjama i posetama zvaničnika. Ukoliko su to najčešće teme iz ovog dela zemlje i kada nema nikakvih izbornih aktivnosti, lako je pretpostaviti kolika je zastupljenost ovakvih tema tokom izbornih kampanja. To ponovo ukazuje na neprimeren odnos javnog servisa prema svom auditorijumu sa ovih prostora, jer ga percipira isključivo kroz prizmu pragmatičnosti. U njoj se ljudi sa juga Srbije ne posmatraju kao ravnopravni sagovornici, čije bi ideje i interese trebalo uvažavati, već se sagledavaju kao dobar materijal, koji bi, u datom periodu, trebalo korisno upotrebiti. Ovo stanovište potkrepljuje i podatak da građani sa juga Srbije smatraju (8,6%) da je najmanje izveštaja o njihovim svakodnevnim i suštinskim potrebama, da dominantne teme nisu one koje ih se direktno tiču, i koje su važne za njihov život u lokalnoj zajednici. Iz pomenute tabele je vidljivo kako je ovo područje, kroz analizirane programe RTS-a, često prikazivano u izveštajima o crnoj hronici i elementarnim nepogodama (16%), kao i u pričama o siromaštvu (12,8%). Posmatrano sa psihološkog aspekta, ovo svakako može da predstavlja i određenu vrstu samopercepcije, imajući u vidu socioekonomski položaj građana i građanki iz ovog dela zemlje.

Dalja marginalizacija ovog prostora ogleda se i iz rezultata beleženih u tabeli br. 12, gde se vidi da najviše eksperata i komentatora na RTS-u dolazi iz Beograda. To tvrdi 56,6% ispitanika. Da li to ukazuje na preveliku informacijsku centralizovanost u kojoj nema dovoljno mesta za druge sagovornike i drugačije teme, ali i na to da o pitanjima od značaja za jug zemlje najviše govore oni koji tamošnje probleme malo poznaju?

Slični su pokazatelji i kada je reč o temama koje direktno interesuju ljude sa juga zemlje, a čija bi vidljivost na nacionalnom nivou značajno mogla da doprinese poboljšanju njihovog položaja. O decentralizaciji i ravnomernom regionalnom razvoju čak 55,5% građana smatra da se retko, ili uopšte ne govori u programima RTS-a.

Zanimljivi su podaci iskazani i u tabeli br. 14, gde je 18% sagovornika saglasno sa tim da RTS omogućava svim građanima da ostvare pravo na obaveštenost. Sa tim nije saglasno 38,1% ispitanika, a od njih je čak 69,1% onih koji imaju poslediplomsko obrazovanje. Ovaj podatak ukazuje na dve mogućnosti. Prvu, da su obrazovaniji stanovnici juga Srbije skloniji kritičkoj percepciji; i drugo: da RTS tendira prema komunikaciji sa manje obrazovanim stanovništvom na ovom prostoru, zapostavljajući interese, shvatanja i interesovanja onih obrazovanih. Ukoliko je prva pretpostavka ispravna, onda bi naznačeni nedostatak valjalo korigovati, s obzirom na raznovrsnost ljudskih iskustava i potreba, traženjem i uvažavanjem drugačijih mišljenja, pa i onih opozicionih. Ona ne moraju da predstavljaju pobunu protiv ustaljenog reda, već mogu da budu korisni korektivi jednostranog pogleda, koji je, često, opasnija iluzija od višestrukog viđenja stvarnosti. Jednostranost uvek vodi isključivosti, ali i putevima sopstvenog isključivanja. Ukoliko je pak o drugoj pretpostavci reč, onda je na delu medijska manipulacija, u kojoj se na medijski auditorijum gleda kroz durbin obezbeđivanja političkih glasova. Ovde je na delu duboko posrnuće profesionalne etike, jer „životinja se ne savlađuje time što se zatvara u kavez. Nema nikakve moralnosti bez slobode“ (Jung, 1978: 229–230). S druge strane, „moralnost nije nikakvo lažno razumevanje koje je izmislio častoljubivi Mojsije na Sinaju, nego pripada zajedno zakonima života i u normalnim tokovima života stvara se kao kuća, ili galija, ili ma koje drugo kulturno oruđe“ (isto: 228–229).

Imajući sve navedeno u vidu, kao i rezultate prethodnih istraživanja o temi centralizovanosti programskih sadržaja RTS-a, kao i samog rada javnog servisa u interesu svih građana, uzimajući u obzir i one van prestonice, ne čudi podatak što 16,4% njih sa juga Srbije smatra da posredstvom programâ javnog servisa, koje inače i sami finansiraju, uopšte ne mogu da se obaveste o stvarima koje su im od značaja. Njih 23,4%, starosti od 25 do 36

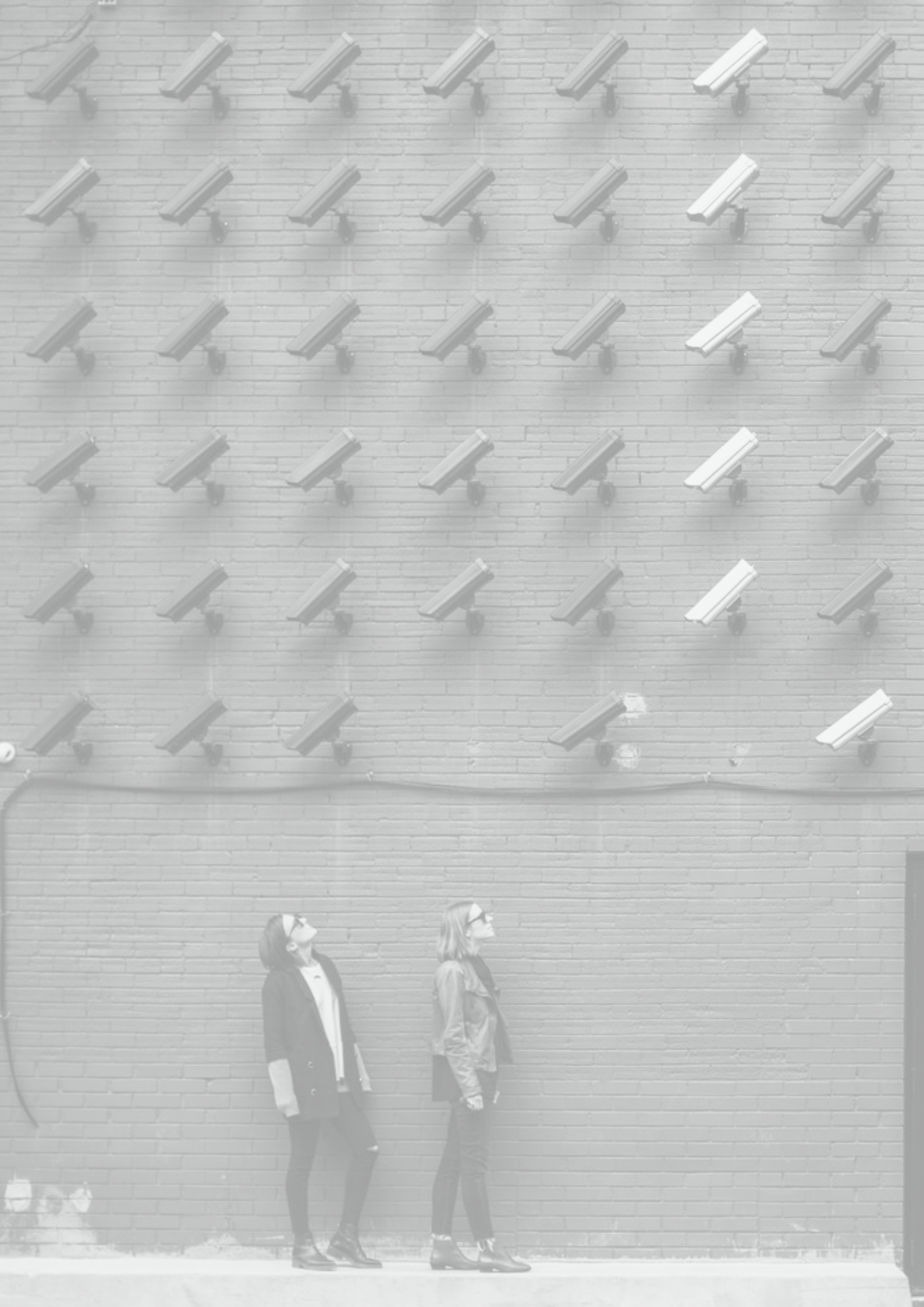
godina, ovo ističe, a to pokazuje priličnu zatvorenost javnog servisa za ovaj deo populacije, i to da se ona obaveštava pre na internetu, ili posredstvom drugih sredstava informisanja, a ne praćenjem programa RTS-a.

Iz dobijenih podataka i trenda rada javnog servisa koji je uočljiv kako kroz monitoring, konkretnih informativnih emisija (*Dnevnik 2* i *Jutarnji program*), tako i kroz stavove, mišljenja i ocene javnog mnjenja, logično sledi i nezadovoljstvo građana i građanki juga Srbije načinom i kvalitetom izveštavanja javnog servisa. Mahom je nezadovoljno 32% ispitanika, dok je u potpunosti nezadovoljno njih 22,5%, što zajedno čini čak 54,5% nezadovoljnih ispitanika. U potpunosti je zadovoljno samo 9,4% ispitanika, a sa povećanjem starosti anketiranih raste i stepen zadovoljstva radom RTS-a, što je moguća posledica navike utemeljene još u periodu kada je izbor televizijskih kanala u Srbiji bio ograničen samo na programe javnog servisa (*RTS 1*, *RTS 2*, *RTS 3*). Istovremeno, ovakva starosna struktura zadovoljnih gledalaca pokazuje da se RTS kao javni servis sasvim malo modernizovao, transformisao i približio onoj garnituri gledalaca sa savremenijim shvatanjima i nazorima društvenih tokova, i koja, najzad, predstavlja budući TV auditorijum.

Istraživanje je pokazalo da je ton izveštavanja sa juga Srbije u 85% slučajeva neutralan, dok je u 15% izveštavano sa pozitivnim prizvukom, što takođe ostavlja prostor za debatu, i dalju analizu pristupanju temama od javnog interesa, imajući u vidu poprilično tešku socioekonomsku situaciju ljudi u ovom delu zemlje.

.....

7... ŠTA SMO
ZAKLJUČILI I
KOJE SU NAŠE
PREPORUKE?

S obzirom na dokazano diskriminisanje građana i građanki juga Srbije suspenzijom informacija koje su od javnog interesa, narušavaju se njihova prava garantovana zakonima, ali im se i onemogućava da o pitanjima, važnim za njihov život, ravnopravno i samostalno odlučuju. Kada je deo stanovništva na ovaj način obespravljen, dovodi se u pitanje i samo funkcionisanje društva koje se deklarativno zalaže i bori za uspostavljanje demokratskih principa. Jer, „društvo je demokratsko prema tome koliko njegovi građani imaju značajnu ulogu u upravljanju javnim poslovima. Ako se njihova misao kontroliše, ili se njihove opcije usko ograničavaju, onda oni očigledno nemaju značajnu ulogu: jedino je imaju kontrolori i oni kojima oni služe. Ostalo je varka, formalni gest bez značenja“ (Čomski, 1999: 22). Verovatno bi u svetlu ignorisanja ove osnovne premise demokratskog života trebalo sagledavati ono što je današnja, programska ponuda srpskih, javnih, medijskih servisa, uključujući tu i RTS. Drugim rečima, idealno, svaka osoba trebalo bi da bude sama ispred televizijskog ekrana i da posmatra sport, sapunske opere ili komedije, lišene organizacionih struktura, koje omogućavaju pojedincima kojima nedostaju sredstva da otkriju šta oni misle i u šta veruju u interakciji sa drugima, da formulišu sopstvene brige i programe, i da deluju tako kako bi ih realizovali“ (isto: 467). Istovremeno, narcistička zagledanost u sebe samoga onemogućava i samom narcisu razvijanje zrele i potpune jedinke. „Kako mogu videti drugog kada sam ispunjen sobom? Biti ispunjen sobom znači biti ispunjen svojom vlastitom slikom, lakomošću ili vlastitom uznemirenošću. No to ne znači 'biti ja'. Doista je potrebno biti svojim / ja da bih video drugoga“ (From, 1989: 139–140). Takva narcistička zatvorenost onemogućava javnu i jasnu raspravu o svemu onome što je od interesa i značaja za život celokupne društvene zajednice. Ipak, „nepostojanje stvaralačkog dijaloga najdrastičnije se ispoljava u onim društvima u kojima govore samo oni za koje se unapred zna šta će reći“ (Božović, 1984: 188). Niče bi o takvim univerzalnim „umovima“ rekao: „Takvi sedaju za sto, a ne donose ništa sa sobom, čak ni pravu glad – i onda psuju: 'sve je isprazno!'“ (Niče, 1980: 188).

Da bi se neke stvari promenile, neophodno je čuti i glas sa druge strane, jer osnovno uporište grešaka nije u njihovim nedostacima, već u odbijanju da se oni otklone. Otuda glas kritike ne bi trebalo da se shvati kao opozicija protiv postojeće formule ili „kao lična zlonamernost, ili da se svagda pravi negativna predstava o kvalitetima drugih, da se unapred obesnaže njihovi argumenti, razume se, da bi se zaštitila sopstvena osetljivost“ (Jung, 1978: 380). Naravno, kritika najčešće nije prijatna ušima kojima je namenjena, ali često nije ni dobrobit za ona usta koja je izgovoraju. Kritičari su mnogo puta neshvaćeni, njihove primedbe tumače se kao nedobronamerne, a na njih se gleda kao na zle ljude. Pa ipak, „dizanje ruku od kritike i otpora nije ništa drugo do kapitulacija pred načinom života koji proizvodi neizmerne patnje i nesreću ljudi širom sveta“ (Klener, 2004: 546).

Iako je kritika važna za napredak u svim sferama života, cilj ove publikacije nije isključivo isticanje evidentno negativnih pojava i delovanja u radu javnog medijskog servisa u interesu građana juga Srbije, već naprotiv, otvaranje dijaloga, te pokušavanje iznalaženja najboljih mogućih rešenja i mehanizama za decentralizaciju programskih sadržaja RTS-a. Zbog toga u nastavku publikacije prilažemo i neke preporuke kako bi se jug Srbije na javnom servisu pozicionirao onako kako njegovi građani to zaslužuju, i zahtevaju.

Naravno, uspostavljanje ravnopravnijeg tretmana juga Srbije u programskoj shemi RTS-a nikako ne bi trebalo posmatrati kao neku vrstu kompromisnog rešenja, jer ovde nije reč o kompromisu (poravnanju), već o toleranciji. Takođe, ni nju ne bi trebalo sagledavati kao akt puke trpeljivosti, već kao nešto što je davanje prednosti nečemu što je manje i slabije. Jer čak i iz posmatranja rinfuza, otpada, moguće je otkriti ono što je skriveno, a veoma je potrebno i može da bude korisno. Zbog toga je više nego neophodno uspostaviti korektnu, dvosmernu komunikaciju između onoga što je centar i onoga što je njegova periferija. Takvu komunikaciju moguće je upriličiti ne samo tako što bi javni servis RTS-a proizvodio veći broj priloga sa juga Srbije nego i time što bi već postojeće

sadržaje, ili njihove pojedine delove, preuzimao od lokalnih TV kuća i davao im prostor u nekim od svojih emisija. Istovremeno, gosti u emisijama RTS-a, u mnogo većem broju, trebalo bi da budu, pored uglednih ljudi i stvaralaca, i obični ljudi iz ovih krajeva. Na taj način čula bi se njihova razmišljanja, uočile njihove ideje, strahovanja, pa čak i zablude.

Takođe, i u same upravne strukture trebalo bi više angažovati ljude sa juga Srbije, kako u Upravnom odboru RTS-a i Programskom savetu, tako i, shodno trenutnim potrebama, u odgovarajućim ad hoc savetima.

Naposletku, s obzirom da su građani i građanke ti koji RTS finansiraju, neophodna je dvosmerna komunikacija, po uzoru na Bi Bi Sijev model interakcije. Naime, Bi Bi Si je razvio komunikacioni model koji podrazumeva, kako se u publikaciji „Evaluacija javnih rasprava o programskim sadržajima javnih medijskih servisa u 2015.“ navodi, između 15 i 20 miliona neposrednih kontakata sa gledaocima i slušaocima godišnje. Bi Bi Si ima svoju službu koja prima mejlove, pozive i organizuje javne rasprave u svim delovima Britanije. Upravni organ od svoje službe dobija predlog primedbi i raspravlja o tome i, ako je nešto konstruktivno, prihvati, a ukoliko nije, daje javno obaveštenje o tome zašto to nije učinjeno. Ovakav model, primenjen na slučaj Srbije, značajno bi doprineo decentralizaciji samog funkcionisanja javnog medijskog servisa, programskih sadržaja, kao i povećanju vidljivosti tema od javnog interesa za građane svih lokalnih zajednica. Sa tim u vezi, nužno je povećati i broj javnih rasprava, raznovrsnost lokacija na kojima će one biti održavane, i omogućiti građanima da tokom čitave godine imaju dostupne kanale za dvosmernu komunikaciju sa Programskim savetom, kao i uvid u usvojene predloge, i argumentovane razloge za one odbijene.

.....

...LITERATURA

- ADLER Alfred (1989) Poznavanje čoveka. Novi Sad: Matica srpska.
- BOŽOVIĆ Ratko (1984) Lavirinti kulture. Beograd: Biblioteka „Ideje – Radnička štampa“.
- ČOMSKI Noam (1999) Kontrolisana demokratija. Podgorica: Clio.
- FROM Erih (1989) S onu stranu okova iluzija. Zagreb. Naprijed.
- JOVANOVIĆ Zoran (2012) U vrtovima dodira. Beograd: Čigoja štampa.
- JUNG Karl Gustav (1978) Psihološki tipovi. Beograd: Matica srpska.
- KELNER Daglas (2004) Medijska kultura. Beograd: Clio.
- KLOSKOVSKA Antonjina (1985) Masovna kultura. Novi Sad: Matica srpska.
- NIČE Fridrih (1980) Tako je govorio Zaratustra. Zagreb: Mladost.

